

Naturvetarna, ingenjörerna och valfrihetens samhälle

Rekrytering till teknik och
naturvetenskap under svensk efterkrigstid

Daniel Lövheim

Nordic
Academic
Press

NORDIC ACADEMIC PRESS
CHECKPOINT

Innehåll

Förord	9
1. Inledning	11
Rekryteringspolitik som studieobjekt	11
Naturvetenskapernas utbildningshistoria	13
Att styra genom individens autonomi	15
Utgångspunkter, material och disposition	19
2. Framväxten av ett nytt samhällsproblem	23
Frågan om positiv propaganda	23
Vetenskapspolitiken och kalla kriget	25
En europeisk investering	27
Utbildningens ekonomisering	29
”Så kallad ’science policy’”	32
En svensk behovsbild formas	33
Tidiga rekryteringspraktiker bortom staten	37
Ord, siffror och byggnader	40
Det nya utbildningssystemets visualitet	47
Vetenskapspolitiken och den trolösa ungdomen	51
Valfrihetens samhälle och det liberala styrets rationalitet	55
3. N-gruppen och ”naturvetarkrisen”	61
Viljan att veta	61
N-gruppens arbete	64
Naturvetenskapernas didaktik	67
Att (åter)införa den experimentella traditionen	71
Rekryterande läromedel i naturvetenskap	74
Att öppna laboratoriet – flickor, fysik och den frånvarande ”hemkänslan”	81
Vägledning till ett fritt val	89
TEK-NA-projektet, responsabilisering och det möjligas gränser	93
Att bryta en elitutbildning	98
Olympiader, uppfinnare och unga forskare	100
Miljödebatten skapar nya utrymmen	105
Fysiska möten med naturvetenskap och teknik	107

”Naturvetarkrisen” – problembildens ökade offentlighet	110
”En påstådd brist”	112
Oberoendet av prognoser	116
4. Tekniken, jämställdheten och fritiden	119
En ny behovsbild	119
Ingenjörsyrket som jämställdhetsprojekt	121
Kvinnorna, tekniken och egenmakten	125
”Ställ upp för din dotter” – med familjen som grund för självstyre	128
Teknikrekryteringen och självstyrets offentlighet	131
<i>Science center</i> -rörelsen mellan fritid och yrkesval	136
Deltagandets didaktik, deltagandets politik	140
Teknik- och naturvetenskapscentra i Sverige	142
Unga Forskare rekryterar yngre	152
Publika relationer	156
Utökade sammanhang och ambitioner	158
5. Rekryteringspolitik vid 1900-talets slut	161
Nya projekt – gamla berättelser	161
Det naturvetenskapligt-tekniska basåret	164
Frigörande utbildningar	168
Valfrihet, vetenskap och rekryteringspolitikens etik	170
Ett problem med särskilt svenska förtecken	173
Omförhandlingen av nationella självbilder	175
”Antalet studerande i dessa ämnen är ändå otillräckligt”	181
Rekryteringspolitik bortom nationalstaten	182
Naturvetenskap och skolungdom som transnationellt värde	185
6. Positiv eller problematisk propaganda?	189
Att gå den breda linjen	189
Säkra siffror?	195
Rekryteringspolitikens historielöshet	198
Noter	201
Källor och litteratur	235
Bildkällor	257
Personregister	259